

KRİPTO PARALARIN HACZİ HAKKINDA

-HUKUK BÜLTENİ-

BÜLTEN TARİHİ: 22/08/2022

I. GİRİŞ

Dijitalleşen dünyada gitgide yaygınlaşan, mal varlığı değeri olan kripto paralar kişiler tarafından alınmakta, bir birikim aracı olarak kullanılmakta ve saklanmaktadır. Bu durum kişilerin mal varlıkları ve servetleri içerisinde daha önce bilinmeyen kripto paraların varlık kazanmasına sebep olmuştur. Bültende kripto para, soğuk ve sıcak cüzdan kavramları, kripto paranın hukukumuzdaki yeri, kripto para haczi ve haciz usulü incelenecektir.

II. KRİPTO PARA VE SOĞUK- SICAK CÜZDAN KAVRAMI

A. KRİPTO PARA KAVRAMI

Kripto para, çeşitli şifreleme yöntemleriyle oluşturulan ve transferi sağlanan, değişim aracı olması amacıyla tasarlanmış dijital bir varlıktır. Kripto para birimleri bir tür dijital, alternatif ve sanal para birimleridir. Kripto para, halihazırda bireylerin kullanmış oldukları madeni para ve banknot gibi olup farklılık olarak, belirli kriptografi (şifre bilimi) prensipleri ile geliştirilmiş dijital varlıklar olarak düşünülebilir. Kripto paraların alımı, satımı ve başka hesaplara transfer edebilme işlemleri sanal cüzdanlar sayesinde olur¹. Sanal cüzdanlar, soğuk cüzdan ve sıcak cüzdan olmak üzere ikiye ayrılır.

B. SOĞUK CÜZDAN KAVRAMI

Soğuk cüzdanlar, çevrimiçi olmayan koşullarda oluşturulmaktadır. Yalnızca işlem yapmak için internet erişimi sağlanmakta ve bu donanımda bulunan kripto varlığa yalnızca cüzdan sahibinde bulunan anahtar, fiziksel donanım ile erişilebilmektedir.

C. SICAK CÜZDAN KAVRAMI

Sıcak cüzdan ya da diğer bir ismiyle çevrimiçi cüzdan, internete bağlı olan kripto para cüzdanlarını ifade eder. Sıcak cüzdan yönteminde, bir aracı site ya da uygulama aracılığıyla cüzdan oluşturulur ve kripto varlık bu cüzdanda tutulur.

III. KRİPTO PARALARIN HUKUKİ NİTELİĞİ

Kripto paraların hukuki mahiyetleri tartışmalı olsa da malvarlığı değeri olduğu konusunda görüş birliği bulunmaktadır. Kripto paraların hukuki mahiyeti noktasında ise; eşya görüşü, menkul kıymet görüşü ve para görüşü yapılan çalışmalar sonucu ortaya atılan görüşlerdir.

¹Yıldırım, Fatih, (2018), “Kripto Paralar, Blok Zinciri Teknolojisi ve Uluslararası İlişkilere Muhtemel Etkileri”, Medeniyet Araştırmaları Dergisi, s. 82.

Ancak 16 Nisan 2021 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası yayınladığı yönetmelik ile bu hususa ilişkin düzenleme yapmıştır. 16 Nisan 2021 tarihli ve 31456 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik m. 3/1'e göre: *“Bu Yönetmeliğin uygulanmasında kripto varlık, dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, ancak itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen gayri maddi varlıkları ifade eder.”* İlgili maddede kripto paraların tanımı yapılmış olup, itibari, kaydi, elektronik para, menkul kıymet, ödeme aracı ve sermaye piyasası aracı olmadığı belirtilmiştir. Bu tanımlamadan yola çıkarak, kripto paraların sanal para olduğu görüşüne katılmanın daha uygun olacağını belirten çalışmalar mevcuttur². Kripto paraların hukuki mahiyetini açıklığa kavuşturan bir düzenleme henüz mevcut değildir.

IV. KRİPTO PARALARIN İCRA İFLAS HUKUKU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. KRİPTO PARALARIN HACZEDİLMESİ MÜMKÜN MÜDÜR?

Bilindiği üzere takip borçlusunu hakkında icra takibinin kesinleştikten sonraki aşama, haciz aşamasıdır. Haciz, konusu para alacağı olan kesinleşmiş takipte alacaklının talebi ile borçlunun borcuna yetecek kadar malı ve hakkına cebri icra yolu ile el konulmasıdır. Kripto paraların değeri para ile ölçülebildiğinden haczedilebilecek mal varlığı değerleri arasındadır³. İİK 82 ve 83. maddelerinde haczi mümkün olmayan mal ve alacaklar belirtilmiştir. Kripto paralarla ilgili bu konuda bir düzenleme olmaması ve İİK m. 82 ve 83'te sayılanlar arasında kripto paraların bulunmaması nedeniyle kripto paraların haczi mümkündür. Aynı şekilde kripto paraların haczedilebileceği yönünde mahkeme kararları vermeye başlanılmıştır. Yakın tarihte İstanbul'daki bir icra dairesi kripto paraya haciz konulması ve 89/1 haciz ihbarnamesi gönderilmesi üzerine bir karar vermiştir. Davacı tarafça: *“Haczedilen paranın para olarak nitelendirilmesinin mevcut düzenlemelerle mümkün olmadığını, Merkez Bankasının çıkarmış olduğu yönetmeliğe aykırı olduğunu belirterek, haciz ihbarnamesinin mevzuat yokluğu nedeniyle iptaline, (...) mahcuz mallar üzerindeki haczin kaldırılmasına,”* karar verilmesini taleple İstanbul 24. İcra Hukuk Mahkemesinde dava açılmıştır. Mahkemenin kararı ise şu şekildedir: *“İİK'nun 85. maddesi uyarınca, borçlunun kendi yedinde veya üçüncü şahısta olan taşınır ve taşınmazlarından ve alacak ve haklarından borcu karşılayacak kadarı haczolunur. Kural olarak borçlunun her türlü mal ve hakkı haczedilebilir. Hangi malların kısmen veya tamamen haczedilemeyeceği, İcra ve İflas Kanunu'nda tahdidi olarak sayılmış olup, bu sayılanların dışında olup da herhangi bir özel kanunla haczedilemeyeceğine ilişkin bir düzenleme bulunmayan borçluya ait bütün mal ve hakların haczi kabildir. Her ne kadar*

² Balıkcı, Eylül, (2021), “Dava ve Takip Konusu Olabilmesi Bakımından Kripto Paralar”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 288-289.

³ Özsoy, İlker Mete, (2019), “Kripto Para Varlıklarının Cebri İcra Yolu ile Haczi”, Ankara, Başkent Üniversitesi SBE, s. 54, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

davacı, kripto paraların haczedilemeyeceğini iddia ederek şikayetçi olmuş ise de, bu tür paraların emtia veya menkul kıymetler kapsamında değerlendirildiği, bir çeşit dijital döviz veya sanal para olarak kabul edildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla iktisadi alanda nasıl tanımlandığından bağımsız olarak İcra ve İflas Hukuku açısından, bir mal veya hakkın haczedilebilmesi için, öncelikle tek başına ekonomik bir değer ifade etmesi gerekmekte olup kripto paralar için bu unsurun var olduğu sabittir. Bu haliyle uygulanan haciz işleminde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.(...)”⁴ İlk derece mahkemesi yukarıda açıklanan hususlar ile gerekçelendirme yaparak kripto paraların haczedilebileceğine hükmetmiştir.

B. KRİPTO PARA NASIL HACZEDİLİR?

1. SOĞUK CÜZDAN HACZİ

Bir borçlunun cüzdanında kripto para bulunduğunu anlamanın yolu mal beyanıdır. İİK m. 74’e göre, borçlu hem kendisinde hem de üçüncü kişide bulunan malvarlığını bildirmelidir. Bu durumda borçlu kendi cüzdanında ya da üçüncü bir kişide bulunan kripto paraları mal beyanıyla bildirmelidir. Mal beyanında bulunmayan borçlu hakkında İİK m. 76’ya göre tazyik hapsi uygulanabilir. Yukarıda bahsettiğimiz üzere soğuk cüzdanlar donanım şeklinde saklanan çevrimdışı cüzdanlardır. Bu durumda soğuk cüzdandaki kripto paralar, İİK m. 80/4 kapsamında kıymetli şey olarak değerlendirilip icra memuru tarafından bulunduğu yer zorla açtırılıp alınabilir⁵. İcra takibinin borçlusunu olan kişi, soğuk cüzdanının bulunduğu donanımı veya donanıma erişim için gerekli anahtarı ilgililere vermezse İİK m. 343 uygulanabilir ve borçluya üç aya kadar tazyik hapsi cezası verilebilir.

2. SICAK CÜZDAN HACZİ

Sıcak cüzdan hesabına erişim soğuk cüzdan hesabına kıyasen daha kolaydır. Sıcak cüzdanda kripto paralar, aracı site ya da uygulama içerisinde çevrimiçi tutulmaktadır. Bu durumda icra dairesine alacaklının ya da alacaklı vekilin talebiyle, yerli kripto para borsalarına İİK 89’uncu maddesine dayanarak bir yazı gönderilir. Bu yazıya istinaden yerli kripto borsası buna ilişkin bir cevap verir. Gelen cevap nezdinde borçlunun borcu miktarında haciz işlemi uygulanır. İİK’nın 89. maddesi kapsamında aracı kurum ilgili şirket kripto para haczine ilişkin olarak kendi bünyesinde hesabı ve bu hesap içerisinde bakiyesi bulunan müşterisine karşı o hesaptaki tutar oranında borçlu konumunda ve sorumluluk altındadır⁶.

V. SONUÇ

Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik m. 3/1’deki tanımlamadan yola çıkarak kripto paraların sanal para olduğu görüşünün daha kuvvetli olduğunu söyleyen

⁴ İstanbul 24. İcra Hukuk Mahkemesi, 2021/666 E. ve 2021/757 K.

⁵ Balıkçı, Eylül, s. 301.

⁶ Gündoğan, Atilla (2021, 12 Haziran), “Kripto Para Kavramı - Kripto Paraların Haczi ve Paraya Çevirme İşlemi - İcra İflas Hukuku Açısından Değerlendirmesi”, (Erişim Tarihi: 15.08.2022, http://app.e-uyar.com/makale/index/6434af51-de63-4a90-baa6-af0d327b248f?q=kripto#_ftn26).

çalışmalar mevcuttur. Kripto paraların, haczedilemeyeceğine ilişkin bir düzenleme olmaması ve İİK m. 82-83'te sayılanlar arasında yer almaması nedeniyle de hacizleri mümkündür. Borçlunun soğuk cüzdandaki kripto parasının haczi, mal beyanı vermesi ve İİK m. 80/4 uygulanması ile mümkünken sıcak cüzdandaki kripto paraların haczi, İİK m. 89'a göre aracı kuruma haciz ihbarnamesi gönderilmesiyle gerçekleştirilebilir.

Saygılarımızla

Forensis Hukuk Bürosu

Not: Bültenimizde yer verilen açıklamalar, ilgili mevzuat çerçevesinde konuyu genel hatlarıyla ele alır tarzda hazırlanmıştır. Size özel detaylı bilgi için bir hukuk bürosuyla bağlantıya geçmenizi tavsiye ederiz.